

Cylch Gorchwyl y Cydbwyllgor Archwilio

Mae'r Cylch Gorchwyl hwn yn amlinellu swyddogaeth y Cydbwyllgor Archwilio fel pwyllgor ymgynghorol er mwyn cynorthwyo'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd (CHTh) a'r Prif Gwnstabl (PG).

1. Datganiad diben

- 1.1 Diben y Cydbwyllgor Archwilio (y Cydbwyllgor, CA) ydy darparu canolbwynt annibynnol a lefel uchel ar ddigonoldeb trefniadau llywodraethu, risg a rheoli. Ei rôl ydy sicrhau bod digon o sicrwydd ynghylch llywodraethu, risg a rheolaeth, sy'n rhoi mwy o hyder i'r CHTh a'r PG bod y trefniadau hynny yn effeithiol.
- 1.2 Mae'r CA yn goruchwyllo'r archwiliadau mewnol ac allanol, ynghyd â'r adroddiadau ariannol a llywodraethu, gan gynorthwyo sicrhau bod trefniadau digonol mewn lle ar gyfer her fewnol ac atebolrwydd cyhoeddus.

2. Llywodraethu, risg a rheoli

- 2.1.1 Gwnaiff y Cydbwyllgor:
 - 2.1.2 Adolygu trefniadau llywodraethu corfforaethol y CHTh a'r PG o ran y fframwaith llywodraethu da, gan gynnwys y fframwaith moesegol, ac ystyried y Llawlyfr Llywodraethu (sy'n cynnwys y Cod Llywodraethu Corfforaethol, y Cynllun Caniatâd, Rheoliadau Ariannol a Gorchmynion Sefydlog Contractau).
 - 2.1.3 Monitro datblygiad a gweithredu rheoli risg yn SCHTh a'r heddlu.
 - 2.1.4 Monitro cynnydd wrth ymdrin â materion risg a adroddir i'r CA (mae risgiau gweithredol unigol yr heddlu wedi'u heithrio'n benodol o gylch gorchwyl y CA).
 - 2.1.5 Ystyried adroddiadau ar effeithiolrwydd trefniadau rheoli ariannol, gan gynnwys Cod Rheoli Ariannol CIPFA.
 - 2.1.6 Ystyried trefniadau SCHTh a'r heddlu er mwyn sicrhau gwerth am arian ac adolygu sicrwydd ac asesiadau effeithiolrwydd y trefniadau hyn.
 - 2.1.7 Adolygu asesu risgiau twyll a'r niwed posibl i'r SCHTh a'r heddlu gan dwyll a llygredigaeth.
 - 2.1.8 Monitro'r strategaeth atal twyll, gweithrediadau ac adnoddau.
 - 2.1.9 Adolygu trefniadau llywodraethu a sicrwydd ar gyfer partneriaethau neu gydweithrediadau arwyddocaol.
- 2.2 Mae'r CHTh yn enwebu'r CA fod yn gyfrifol am sicrhau craffu'r Strategaeth Gyfalaf a'r Polisi Rheoli'r Trysorlys yn effeithiol.

3. Adrodd ariannol a llywodraethu

3.1 Adrodd Llywodraethu

- 3.1.1 Bydd y Cydbwyllgor yn:
 - 3.1.1.1 Adolygu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol cyn cymeradwyaeth gan y CHTh a'r PG ac ystyried a yw'n adlewyrchu'r amgylchfyd risg a sicrwydd ategol, gan gynnwys barn flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol.
 - 3.1.1.2 Ystyried a ydy gwerthuso blynyddol ar gyfer y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn penderfynu'n deg fod trefniadau llywodraethu yn addas i'r diben, gan gynorthwyo cyflawni amcanion SCHTh a'r heddlu.

3.2 Adrodd Ariannol

3.2.1 Bydd y Cydbwyllgor yn:

- 3.2.1.1 Monitro trefniadau a pharatoadau adrodd ariannol er mwyn sicrhau y gellir bodloni gofynion statudol a safonau proffesiynol.
- 3.2.1.2 Adolygu'r datganiadau cyfrifon blynyddol. Yn benodol, ystyried a ydy polisiâu cyfrifyddu priodol wedi'u dilyn ac a oes pryderon yn codi o'r datganiadau ariannol neu o'r archwiliad sydd angen dod i sylw'r CHTH a'r PG.
- 3.2.1.3 Ystyried adroddiadau'r archwiliwr allanol i'r CHTH a'r PG ar faterion sy'n codi o archwilio'r cyfrifon.

3.3 Trefniadau archwiliad a sicrwydd

- 3.3.1 Gwnaiff y Cydbwyllgor ystyried fframwaith sicrwydd y SCHTH a'r heddlu a sicrhau ei fod yn mynd i'r afael â risgiau a blaenoriaethau'n ddigonol.

4. Archwilio allanol

4.1 Bydd y Cydbwyllgor yn:

- 4.1.1 Cynorthwyo annibyniaeth archwilio allanol drwy ystyried asesiad blynyddol yr archwiliwr allanol o'i annibyniaeth ac adolygu unrhyw broblemau a godwyd gan yr Archwiliwr Cyffredinol neu Archwilio Cymru.
- 4.1.3 Ystyried llythyr rheoli blynyddol yr archwilydd allanol, adroddiadau perthnasol a'r adroddiad i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.
- 4.1.3 Ystyried adroddiadau penodol fel y cytunwyd gyda'r archwiliwr allanol.
- 4.1.4 Rhoi sylwadau ar gwmpas a dyfnder gwaith archwilio allanol a sicrhau ei fod yn rhoi gwerth am arian.
- 4.1.5 Cynghori ar gomisiynu gwaith ychwanegol gan archwilio allanol.
- 4.1.6 Cynghori ac argymhell ar effeithiolrwydd y berthynas rhwng archwilwyr allanol a mewmol ac asiantaethau arolygu neu gyrff perthnasol eraill.
- 4.1.7 Darparu mynediad rhydd a dilyffethair i gadeirydd y cydbwyllgor archwilio ar gyfer yr archwilwyr, gan gynnwys y cyfle am gyfarfod preifat gyda'r CA.

5. Archwilio mewmol

5.1 Bydd y Cydbwyllgor yn:

- 5.1.1 Adolygu ar gyfer cymeradwyo'r siarter archwilio mewmol.
- 5.1.2 Adolygu cynigion a wnaed mewn perthynas â phenodi darparwyr allanol gwasanaethau archwilio mewmol a gwneud argymhellion.
- 5.1.3 Adolygu'r cynllun archwilio mewmol sy'n seiliedig ar risg, gan gynnwys gofynion adnoddau'r archwiliad mewmol, y dull o ddefnyddio ffynonellau sicrwydd eraill ac unrhyw waith sydd ei angen i ddibynnu ar y ffynonellau eraill hynny.

- 5.1.4 Ystyried newidiadau dros dro sylweddol i'r cynllun archwilio mewnol seiliedig ar risg a gofynion adnoddau.
- 5.1.5 Gwneud ymholiadau priodol gan y rheolwyr a'r pennaeth archwilio mewnol i benderfynu a oes unrhyw gyfyngiadau amhriodol o ran cwrmpas neu adnoddau.
- 5.1.6 Ystyried unrhyw namau ar annibyniaeth neu wrthrychedd y pennaeth archwilio mewnol sy'n codi o rolau neu gyfrifoldebau ychwanegol y tu allan i archwilio mewnol. Argymhell ac adolygu amddiffyniadau yn gyfnodol er mwyn cyfyngu namau o'r fath.
- 5.1.7 Ystyried adroddiadau gan y pennaeth archwilio mewnol ar gyflawniad archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys cyflawniad darparwyr allanol gwasanaethau archwilio mewnol. Bydd y rhain yn cynnwys:
- diweddariadau ar waith archwilio mewnol gan gynnwys canfyddiadau allweddol, materion sy'n peri pryder a champau gweithredu sydd ar y gweill o ganlyniad i waith archwilio mewnol
 - adroddiadau rheolaidd ar ganlyniadau'r rhaglen sicrhau a gwella ansawdd
 - adroddiadau ar achosion lle nad yw'r swyddogaeth archwilio mewnol yn cydymffurfio â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus, gan ystyried a ydy'r diffyg cydymffurfio yn ddigon sylweddol y mae'n rhaid ei gynnwys yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol.
- 5.1.8 Ystyried adroddiad blynyddol pennaeth yr archwiliad mewnol, gan gynnwys:
- y datganiad o lefel y cydymffurfio â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus a chanlyniadau'r rhaglen sicrwydd a gwella sy'n ategu'r datganiad – bydd y rhain yn dangos pa mor ddibynadwy ydy casgliadau'r archwiliad mewnol)
 - y farn ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd cyffredinol y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth ar y cyd, ynghyd â'r crynodeb o'r gwaith sy'n cefnogi'r farn (bydd y rhain yn cynorthwyo'r Cydbwyllgor i adolygu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol)
- 5.1.9 Ystyried crynodebau adroddiadau archwilio mewnol penodol yn ôl y gofyn.
- 5.1.10 Derbyn adroddiadau yn amlinellu'r camau a gymerwyd os ydy'r pennaeth archwilio mewnol wedi dod i'r casgliad bod y rheolwyr wedi derbyn lefel risg a allai fod yn annerbyniol i'r SCHTh neu'r heddlu neu fod pryderon ynghylch y cynnydd o ran gweithredu camau gweithredu y cytunwyd arnynt.
- 5.1.11 Cyfrannu at y rhaglen sicrwydd ansawdd a gwella ac at asesiad ansawdd allanol archwilio mewnol sy'n digwydd o leiaf unwaith bob pum mlynedd.
- 5.1.12 Ystyried adroddiad ar effeithiolrwydd archwilio mewnol er mwyn ategu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol fel sy'n ofynnol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.
- 5.1.13 Darparu mynediad rhydd a dilyffethair i gadeirydd y cydbwyllgor archwilio ar gyfer pennaeth archwilio mewnol, gan gynnwys y cyfle am gyfarfod preifat gyda'r cydbwyllgor.

6. Trefniadau atebolrwydd

6.1 Bydd y Cydbwyllgor yn:

- 6.1.1 Adrodd i'r CHTh a'r Prif Gwnstabl ar ganfyddiadau, casgliadau ac argymhellion y Cydbwyllgor ynghylch digonolrwydd ac effeithiolrwydd eu fframweithiau llywodraethu, rheoli risg a rheoli mewnol, trefniadau adrodd ariannol a swyddogaethau archwiliadau mewnol ac allanol.

- 6.1.2 Adrodd i'r CHTH a'r Prif Gwnstabl yn rheolaidd ar gyflawniad y Cydbwyllgor o ran y cylch gorchwyl ac effeithiolrwydd y cydbwyllgor wrth fodloni ei ddiben.
- 6.1.3 Cyhoeddi adroddiad blynyddol ar waith y Cydbwyllgor gan gynnwys casgliad ar y cydymffurfio gyda datganiad sefyllfa CIPFA.

7. Cyffredinol

- 7.1 Fel arfer, bydd y Cydbwyllgor yn cynnwys pum aelod annibynnol, sy'n annibynnol i SCHTh a'r heddlu. Os ydy'n dod yn amlwg y bydd yr aelodau'n is na phedwar aelod, ymgwymerir â recriwtio er mwyn codi'r aelodaeth i bump.
- 7.2 Bydd y cworwm ar gyfer y Cydbwyllgor yn 3 aelod annibynnol o leiaf.
- 7.3 Bydd y Cydbwyllgor yn cyfarfod o leiaf bedair gwaith y flwyddyn. Gellir trefnu cyfarfodydd ychwanegol drwy eithriad er mwyn trafod materion sy'n peri pryder dybryd.
- 7.4 Bydd y cyfarfodydd yn cynnwys sesiwn agored (a gynhelir yn gyhoeddus). Os oes eitemau ar yr agenda na ellir eu trafod mewn sesiwn agored, bydd sesiwn gaeedig yn dilyn.
- 7.5 Mae hyfforddiant a digwyddiadau eraill yn gyfnodol, lle mae disgwyl i aelodau eu mynychu.
- 7.6 Gwahoddir bob aelod i arwain mewn maes lle mae ganddynt wybodaeth arbenigol. Gallent gyfathrebu gyda staff a swyddogion perthnasol tu allan i gyfarfodydd ffurfiol er mwyn hysbysu gweddill y Cydbwyllgor a rhoi sicrwydd i'r CHTH a'r Prif Gwnstabl.